

VIJEĆE EUROPE
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET DEBELIĆ PROTIV HRVATSKE
(Zahtjev br. 9235/04)

PRESUDA

STRASBOURG
12. listopada 2006.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44.
stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Debelić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. C.L. ROZAKIS, *Predsjednik*,

gđa N. Vajić,

g. A. Kovler,

gđa E. Steiner,

g. K. Hajiyev,

g. D. Spielmann,

g. S.E. Jebens, *suci*,

i g. S. NIELSEN, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 21. rujna 2006. godine donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 9235/04) protiv Republike Hrvatske kojeg je 1. ožujka 2004. godine hrvatski državljani g. Nedeljko Debelić („podnositelj zahtjeva“) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“).
2. Podnositelja zahtjeva je zastupao g. I. Debelić, odvjetnik iz Raba. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.
3. Dana 13. lipnja 2005. godine Sud je odlučio Vladu obavijestiti o zahtjevu. Primjenjujući članak 29. stavak 3. Konvencije odlučio je istovremeno odlučiti o osnovanosti i dopuštenosti zahtjeva.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelj zahtjeva g. Nedeljko Debelić hrvatski je državljani rođen 1948. godine i živi u Rabu.
5. Dana 21. prosinca 1998. godine tri osobe, P.M., J.B. i M.C., vlasnici jedne čestice zemlje na otoku Rabu, koja graniči s drugom česticom zemlje, čiji je navodno vlasnik R.Š. pokrenuli su postupak za uređenje međa pred Općinskim sudom u Rabu protiv R.Š. jer o toj stvari među njima nije bilo sporazuma.
6. Dana 31. ožujka 2000. godine podnositelj zahtjeva dostavio je podneske sudu tvrdeći da i on treba biti stranka u tom postupku jer je već 1983. godine kupio dotičnu česticu zemlje od R.Š., iako nije odmah bio upisan u zemljišne knjige kao vlasnik. Međutim, od tada je u posjedu te čestice. Presudom Općinskog suda u Rabu od 27. prosinca 1991. godine utvrđeno je da je podnositelj zahtjeva vlasnik, te je on 6. ožujka 1998. godine zatražio od istoga suda ovrhu te presude. Rješenje o ovrhi kojim se nalaže uknjižba podnositelja zahtjeva kao vlasnika te čestice zemlje u zemljišne knjige doneseno je 12. ožujka 1998. godine.
7. Izgleda da Općinski sud u Rabu nije nikakvom formalnom odlukom odgovorio na zahtjev podnositelja zahtjeva da sudjeluje u postupku za uređenje međa.
8. Iz zapisnika sa ročišta održanog 11. travnja 2000. godine vidljivo je da je Ivan Debelić bio nazočan na ročištu kao punomoćnik podnositelja zahtjeva i da je ponovio svoj prijašnji zahtjev za uređenje međa.
9. Dana 1. lipnja 2000. godine sud je obavio očevid. Podnositelj zahtjeva je bio osobno nazočan i bilo je navedeno da je podnositelj zahtjeva nasljednik R.Š.

10. Iz zapisnika s očevida vidljivo je da se stranke nisu mogle sporazumjeti o uređenju međa.
11. Na očevidu je bio prisutan i vještak koji je dao svoj nalaz te je sud istoga dana donio odluku kojom je uredio međe. U tekstu odluke navodi se da je među strankama međa sporna. Ta je odluka dostavljena podnositelju zahtjeva 24. prosinca 2002. godine.
12. 2002. godine podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu radi duljine postupka. Dana 13. veljače 2004. godine Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdio je da je ta ustavna tužba nedopuštena zbog nedostatka aktivne legitimacije za vođenje postupka, utvrdivši da podnositelj zahtjeva nije bio stranka u postupku kojemu prigovara. Mjerodavni dijelovi odluke Ustavnoga suda br. U-III-A-668/2002 od 13. veljače 2004. godine glase kako slijedi:

„2. U konkretnom slučaju radi se o postupku uređenja međe, koji se vodio pred Općinskim sudom u Rabu pod poslovnim brojem: R.I.25/98....

4. Na temelju članka 69. stavka 1. točke 2. Ustavnog zakona, Ustavni sud zatražio je od Općinskog suda u Rabu izjasniti se o navodima ustavne tužbe.

U svom očitovanju Općinski sud u Rabu navodi da "Ivan Debelić nije punomoćnik Nedeljka Debelića u postupku uređenja međe, koji se vodi kod ovog suda pod poslovnim brojem Posl. br. R.I.25/98. Nedeljko Debelić nije podnositelj prijedloga za uređenje međe u istom postupku. Nedeljko Debelić niti nije imenovan protustrankom u istom postupku....“

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

13. Mjerodavni dio članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 49/2002 od 3. svibnja 2002. godine – u daljnjem tekstu „Ustavni zakon“) glase kako slijedi:

„1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud ili u slučaju kad se osporenim pojedinačnim aktom grubo vrijeđaju ustavna prava, a potpuno je razvidno da bi nepokretanjem ustavnosudskog postupka za podnositelja ustavne tužbe mogle nastati teške i nepopravljive posljedice.

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu zbog nedonošenja akta u razumnom roku iz stavka 1. ovoga članka, Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti o pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela podnositelja. Rok za donošenje akta počinje teći idućeg dana od dana objave odluke Ustavnog suda u "Narodnim novinama".

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni sud će odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegova ustavnog prava koju je sud učinio kada o pravima i obvezama podnositelja ili o sumnji ili optužbi zbog njegova kažnjivog djela nije odlučio u razumnom roku. Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.“

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6., STAVKA 1. KONVENCIJE

14. Podnositelj zahtjeva je prigovorio da duljina postupka nije bila sukladna sa zahtjevom „razumnoga roka“, navedenim u članku 6., stavku 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj...”

15. Vlada je osporila tu tvrdnju.

16. Postupak za uređenje međa započeo je 21. prosinca 1998. godine, no razdoblje koje treba uzeti u obzir započelo je tek 31. ožujka 2000. godine, kad je podnositelj zahtjeva zatražio da stupi u postupak. To je razdoblje završilo 24. prosinca 2002. godine. Postupak u kojem je sudjelovao podnositelj zahtjeva tako je trajao dvije godine, osam mjeseci i dvadeset četiri dana pred jednom razinom nadležnosti.

A. Dopuštenost

17. Vlada je prvo tvrdila da se članak 6., stavak 1. Konvencije ne primjenjuje na ovaj predmet. Ovdje se radi o izvanparničnom postupku, koji nije uključivao spor ozbiljne i stvarne naravi i stoga nije sukladan *ratione materiae* s člankom 6., stavkom 1. Konvencije.

18. Vlada je nadalje tvrdila da podnositelj zahtjeva nije žrtva bilo kakve povrede prava zajamčenih Konvencijom, jer nije bio stranka u postupku o kojemu se ovdje radi.

19. Vlada je nadalje tvrdila da ovaj zahtjev predstavlja zlorabu prava na podnošenje zahtjeva, jer je podnositelj zahtjeva namjerno zatajio da je on vlasnik čestice zemlje koja je bila predmet domaćeg postupka, budući da nije tražio da njegovo vlasništvo bude upisano u zemljišnu knjigu.

20. Podnositelj zahtjeva osporio je ove tvrdnje.

21. Glede prigovora Vlade *ratione materiae*, Sud podsjeća da koncept „građanskih prava i obveza“ ne treba tumačiti isključivo pozivom na domaće pravo tužene države. Članak 6., stavak 1. se primjenjuje bez obzira na status stranaka, narav propisa koji uređuju način na koji se donosi odluka o sporu i karakter vlasti koja je nadležna u toj stvari; dovoljno je da ishod postupka bude odlučan za privatna prava i obveze (vidi, *inter alia*, presudu u predmetu *Tre Traktörer AB v. Sweden* od 7. srpnja 1989., Series A br. 159, str. 18, stavak 41.).

22. Sud primijećuje da se u ovome postupku radi o uređenju međa između čestice zemlje u vlasništvu podnositelja zahtjeva i susjedne čestice zemlje u vlasništvu druge osobe. Uređenje međe između čestica zemlje bilo je blisko povezano s opsegom vlasništva dotičnih čestica zemlje i bilo je odlučno za djelotvorno vršenje prava podnositelja zahtjeva, tj. za slobodno uživanje njegovoga vlasništva. Stoga se u dotičnome postupku radilo o utvrđenju građanskih prava i obveza podnositelja zahtjeva.

23. Glede postojanja spora Sud upućuje na načela artikulirana u njegovoj sudskoj praksi (vidi, *inter alia*, presudu u predmetu *Pudas v. Sweden*, od 27. listopada 1987., Series A br. 125-A, str. 14, stavak 31.). Osobito, spor („*contestation*“) mora biti stvaran i ozbiljan, može se odnositi ne samo na stvarno postojanje prava nego i na opseg i način njegova vršenja, i, konačno, rezultat postupka koji se odnosi na spor o kojemu se radi mora biti izravno odlučan za takvo pravo (vidi presudu u predmetu *Allan Jacobsson v. Sweden (no.1)*, od 25. listopada 1989., Series A br. 163, str. 19, stavak 67.). Nadalje, sukladnost s duhom Konvencije traži da se riječ „*contestation*“ ne tumači previše tehnički i da joj bude dano značenje s obzirom na sadržaj, a ne formalno značenje (vidi presudu u predmetu *Moreira de Azevedo v. Portugal*, od 23. listopada 1990., Series A br. 189, str. 17, stavak 66.).

24. Vraćajući se na ovaj predmet, u odnosu na postupak za uređenje međa, Sud primijećuje da među strankama nije postojao sporazum o toj stvari, a što proizlazi iz zahtjeva koji su podnijeli P.M., J.B. i M.C., Općinskom sudu u Rabu (vidi stavak 5. ove presude), zapisnika o očevidu (vidi stavak 10. ove presude) kao i iz odluke Općinskoga suda u Rabu od 1. lipnja 2000. godine (vidi stavak 11. ove presude). Ove činjenice navode na zaključak da je među strankama u dotičnom postupku postojao stvarni spor o utvrđenju međa.

25. Slijedi da prigovor Vlade *ratione materiae* treba odbiti.

26. Glede prigovora Vlade da podnositelj zahtjeva nije bio žrtva bilo kakve povrede prava i sloboda zajamčenih Konvencijom i da je njegov zahtjev predstavljao zlorabu prava na podnošenje zahtjeva, Sud primijećuje da mu dokumentacija koja mu je podnesena otkriva kako je tijekom ročišta održanog pred Općinskim sudom u Rabu 11. travnja 2000. godine podnositelja zahtjeva zastupao g. I. Debelić, odvjetnik iz Raba, koji sada također zastupa podnositelja zahtjeva pred Sudom. Na očevidu je podnositelj zahtjeva bio osobno nazočan i bilo je rečeno da je on pravni nasljednik R.Š. Nadalje, odluka Općinskoga suda u Rabu dostavljena je podnositelju zahtjeva. Uz to, podnositelj zahtjeva je dostavio presliku presude istoga suda od 27. prosinca 1991. godine, u kojoj je utvrđeno da je on vlasnik dotične čestice zemlje. Stoga iz dokumentacije podnesene Sudu proizlazi da je podnositelj zahtjeva sudjelovao u dotičnom postupku i da je sud koji je vodio postupak postupao prema podnositelju zahtjeva kao prema stranci u tom postupku.

27. Imajući na umu sve te okolnosti kao i navod podnositelja zahtjeva da je dotični postupak vođen pred Općinskim sudom u Rabu trajao nerazumno dugo, Sud ne može nego zaključiti da prigovor Vlade glede položaja podnositelja zahtjeva kao žrtve treba odbiti.

28. Sud nadalje primijećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. On nadalje primijećuje da nije nedopušten ni po jednoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

29. Sud ponavlja da se razumnost duljine postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i pozivom na slijedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi, između mnogo drugih izvora prava, predmet *Frydlander v. France* [GC], br. 30979/96, stavak 43., ECHR 2000-VII).

30. Vlada je tvrdila da je predmet složen i da je sam podnositelj zahtjeva doprinio duljini postupka zbog toga što nije tražio uknjižbu svoga vlasništva u zemljišne knjige, što je doprinijelo zbrci oko činjenica predmeta.

31. Podnositelj zahtjeva osporio je te tvrdnje.

32. Sud primijećuje da je postupak kao takav trajao oko godinu i pol dana (od prosinca 1998. do lipnja 2000. godine), što samo po sebi nije prekomjerno dugo. Sud nadalje primijećuje da je podnositelj zahtjeva stupio u postupak tek u ožujku 2000. godine. Međutim, Općinskom sudu u Rabu je trebalo više od dvije i pol godine da izradi pismeni otplovak i dostavi odluku podnositelju zahtjeva (24. prosinca 2002.).

33. Izvršivši uvid u sav materijal koji mu je dostavljen, Sud ne nalazi da bi Vlada iznijela bilo koju činjenicu ili tvrdnju koja bi mogla opravdati odugovlačenje u dostavi odluke Općinskoga suda u Rabu. Uzevši u obzir svoju sudsku praksu o tom pitanju, Sud smatra da je u ovome predmetu duljina postupka bila prekomjerna i da nije zadovoljila zahtjev „razumnoga roka“.

Stoga je došlo do povrede članka 6., stavka 1.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

34. Podnositelj zahtjeva je nadalje prigovorio da nije imao na raspolaganju djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na duljinu naprijed navedenoga postupka. Pozvao se na članak 13. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

35. Vlada je smatrala da ustavna tužba podnesena Ustavnom sudu zbog duljine postupka predstavlja djelotvorno domaće pravno sredstvo. Ustavna tužba podnositelja zahtjeva bila je utvrđena nedopuštenom jednostavno zato što podnositelj zahtjeva nije bio stranka dotičnoga postupka.

36. Podnositelj zahtjeva je osporio te tvrdnje.

37. Sud podsjeća da je priznao ustavnu tužbu na temelju članka 63. Zakona o Ustavnom sudu kao djelotvorno pravno sredstvo za duljinu postupka koji je još u tijeku (vidi predmet *Slaviček protiv Hrvatske* (dec.), br. 20862/02, ECHR 2002-VII). Štoviše u svojoj odluci u predmetu *Nogolica* (vidi predmet *Nogolica protiv Hrvatske* (dec.), br. 77784/01, ECHR 2002-VIII) Sud je presudio da postoje posebne okolnosti koje opravdavaju odstupanje od općega pravila o iscrpljenju domaćih pravnih sredstava (prema kojemu o pitanju iscrpljivanja treba u pravilu odlučiti pozivom na datum kad je zahtjev podnesen Sudu).

38. U ovome predmetu podnositelj zahtjeva je podnio ustavnu tužbu na temelju članka 63. Zakona o Ustavnom sudu u odnosu na postupak koji je još bio u tijeku u to vrijeme. Međutim, Ustavni sud je utvrdio da je ustavna tužba nedopuštena nalazeći da podnositelj zahtjeva nije bio stranka u postupku kojemu prigovara.

39. Sud primijećuje kako je ustavna tužba koja se odnosi na duljinu postupka onakve naravi kao što je ovaj o kojemu se ovdje radi, u pravilu dopuštena na temelju članka 63. Zakona o Ustavnom sudu. U svojoj odluci od 13. veljače 2004. godine Ustavni je sud naveo da se postupak tiče uređenja međa, što se vodi pred Općinskim sudom u Rabu. Nadalje je naveo da je prigovor podnositelja zahtjeva priopćio Općinskom sudu u Rabu, radi očitovanja. Tek nakon što je dobio to očitovanje Ustavni je sud utvrdio kako proizlazi iz očitovanja da podnositelj zahtjeva nije bio stranka u dotičnom postupku. Iz toga razloga, i samo iz toga razloga, Ustavni je sud utvrdio da je ustavna tužba nedopuštena.

40. Slijedi da je podnositelj zahtjeva mogao podnijeti ustavnu tužbu i da je mogao iznijeti svoje prigovore. Ustavni sud je postupao po njegovoj ustavnoj tužbi i o njoj obavijestio sud koji je vodio dotični postupak. Slijedi da ustavna tužba podnositelja zahtjeva nije odmah utvrđena nedopuštenom. Tek nakon što je Ustavni sud zaključio da, po njegovom mišljenju, podnositelj zahtjeva nije stranka u dotičnom postupku, zanijekao je podnositelju zahtjeva mogućnost dovesti u pitanje duljinu postupka.

41. Slijedi da bi u načelu Ustavni sud u meritumu ispitao ustavnu tužbu u odnosu na duljinu postupka koji se odnosi na uređenje međa.

42. Nadalje, djelotvornost toga pravnog sredstva nije dovedena u pitanje samo zato što su mjerila Ustavnoga suda za ocjenu je li podnositelj zahtjeva bio stranka u postupku činila više formalistička nego ona koja primjenjuje Sud.

43. Slijedi da je ovaj prigovor nedopušten na temelju članka 35., stavka 3. kao očito nedopušten i da ga treba odbiti na temelju članka 35., stavka 4. Konvencije.

III. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1. PROTOKOLA BR. 1

44. Podnositelj zahtjeva se pozvao i na članak 1. Protokola br. 1. bez bilo kakvog daljnjeg obrazloženja svoga zahtjeva.

45. U svjetlu ukupnog materijala koji posjeduje, i utoliko ukoliko su stvari kojima se prigovara u okviru njegove nadležnosti, Sud smatra da u ovome predmetu nije razvidno da bi se činilo kako je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1. Slijedi da je ovaj prigovor također nedopušten na temelju članka 35., stavka 3.

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

46. Članak 41. Konvencije predviđa:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

47. Podnositelj zahtjeva nije podnio nikakav zahtjev za pravičnu naknadu ili za bilo kakve pretrpljene troškove i izdatke. Stoga Sud smatra da nema razloga dosuditi mu bilo koji iznos s toga naslova.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *utvrđuje* da je prigovor koji se odnosi na prekomjernu duljinu postupka dopušten, a ostali dio zahtjeva nedopušten;

2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije;

3. *presuđuje* da nema razloga dosuditi pravičnu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 12. listopada 2006. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN
tajnik Odjela

Christos ROZAKIS
Predsjednik